

DE BIJENDANS

PAUL DEMETS BIJ DE BEZIGE BIJ

De bloedplek (gedichten, 2011)

De klaverknoop (gedichten, 2018)

De hazenklager (gedichten, 2020)

PAUL DEMETS

De bijendans

GEDICHTEN

2022

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

Copyright © 2022 Paul Demets
Omslagontwerp Nanja Toebak
Omslagbeeld © Nick Hannes
Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort
ISBN 978 94 031 3641 7
NUR 306

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor H., F., T. en J.
En voor alle werksters in de samenleving

BROEDKAMER

Ce qu'il y reconnaît, c'est l'idéal de l'imgo du double.

JACQUES LACAN

1.

Niets wees op zijn komst. In de voorkamer doeken
over de tafel en de stoelen. Tegen het raam een zwerm,

een zwart gezicht dat wemelde. Het zocht de koningin.
Niemand die dacht dat het zou opvliegen. Waarvan

schrok het dat het opwaaide als een vlag in de wind,
zichzelf plantte op een tak? Het liet zich

niet voorliegen. De zon zwaaide met haar lamp
tussen het gebladerte. Het gezicht zocht mij,

vader. In de boom begon het dansen. Je opende
de vangzak, knipte de tak en probeerde het hele

gezicht in een keer te vangen. Jij beschermde
de koningin. Je wachtte tot de schemering. Trage

bijen zochten hun weg naar de zak. Je nam het gezicht
mee, gaf het een onderkomen en zwaaide er de plak.

2.

De broedkamer benam mij de adem. Op de muren mos
dat teerde op vocht. Midden in het zwarte gezicht

werd ik jullie larve. Ik zwol van jou, moeder, en jij
van mij. Ik werd gevoederd met bijenbrood en gelei.

Dan begon ik te vervellen. Ik richtte mijn hoofd
naar buiten en duwde tegen mijn cel. De kamer

werd met was verzegeld. Jullie wachtten
tot ik mij ontpopte. Het huis dreef op honing,

stuifmeel en water. Onwetend moest ik blijven,
maar ik bood de werkster het hoofd.

Een dar werd ik, vruchtbaar. Ik speelde met mijn geslacht,
knaagde de wanden van de kamer open. De moerdop

bleef verzegeld. Ik zag je achter een douchegordijn
van was en spaarde mijn stuifmeel niet op.

3.

Zo groeide ik: gretige ogen, vleugels van huid. Ik wist
dat ik zelf naar honing moest zoeken.

We vlogen uit, gonsden op onze brommers.
De sporen die we nalieten, waren ondiep. We verdwenen

graag in het stof. We gooiden ons in de bocht
met onze achterwielen en gleden door steenslag en as

om hen te imponeren. Rimpelloze plassen spiegelde
hun gezicht. Ze hadden ons in hun kleren, deden

of ze wegkeken. We stonden rond hen te verzinken,
proefden ons eerste bier, maar wilden liever hun ogen

drinken. Op onze jekkers de as die we niet konden wegvegen.
Aan de einder groeide het zwart. De geplougde aarde verduisterde

tot graf. We hadden een groot vizier, helmen vol zuurstofnood.
Toen we in het gras gingen liggen, namen we onze hoofden af.

4.

Zo verloor ik mijn hoofd, vader. Ik vond het in de as terug.
Was jij het die mij had bestoven, had je toen je mij verwekte

al van het sterven geproefd? De vruchteloze vlucht
van de dar die de koningin boven zich zag. Ik zoog

mijn longen vol, greep en werd gegrepen. Rook kringelde
rond mij om mij te absorberen. Had ik mij verslikt, stikte ik

bijna toen ik uit mezelf opnieuw tevoorschijn kwam?
In de velden werd ik herboren. Ik sprak en kon later pas

lopen. Ik hield mijn mond en hongerde mijn woorden uit.
Tussen mijn benen groeide iets. Ik zocht mijn spiegelbeeld,

bemide het meer dan mijzelf. Toen ik mijn wang aanraakte,
gebeurde dat ook in het glas. Nu weerkaatst mij de lens

die ik toen in de graskant heb gegooid. Nooit zie ik nog
hoe ik als kind heb gekeken, hoe ik me als mens verpopte tot dar.

5.

Beneem ons het uitzicht niet en we kunnen groeien. We nemen veel ruimte in. Voor groenvoer is het hier wat klein.

Waar kunnen we nog hectaren halen? We zoemen rond. De inkuilmachine en de opraapwagen wachten gretig.

In praten zijn we niet zo goed. We zitten liever bij het raam achter een kop. Doorsijpelen gaat traag.

En we rekenen jaren. We moeten vriendelijk negeren, we willen niet op de schop. Ons ik vreten we als honing op.

We vinden huid en handen en trekken ze aan over elkaar. We graven nog liever onze eigen kuil, vader. Dat die

praatjesmakers eens tot hun enkels in de modder komen staan. Ze liggen onder zeil, zullen perspulp worden.

De adem afgesneden. Klaar. Zo deed jij dat toch? Het is onze natuur. We maken er onze handen niet aan vuil.

6.

Staan we op modderschoenen binnen,
kan het dreigen herbeginnen. Er is zoveel dat we

niet van ons af kunnen wassen. Neem je schort
die ik je niet van je lijf durfde te vragen, moeder.

Hoe een vroege herfst al in jou begon te waaien.
Je brede armen kneedden het brood. Altijd

werk. Je verdeelde, hield ons wakend warm.
De dagen ovenvers. We zwegen, gaven ons

nooit bloot. Je kwam handen tekort, maar
had handen over waarmee je naar de darren mepte.

Toen een dweil in de nek voor modderschoenen,
nu het zeil over het bedrijf dat in zichzelf verzinkt.

Ik neem je schort uit de lade, vouw haar open.
Ik voel de hand waaraan niemand kan ontkomen.

7.

Die hand. We moesten onze troep opruimen,
maar we zijn het vergeten. In de maïs woekert

de builenbrand, grijze vuisten rond de stronken.
We moesten onze troep opruimen. En ook die

van jullie, moeder, vader. Maar we hebben alles
in de grond gestopt, aarde erover. De hitte ploegt

het boven. De nectar is zoek. Waar komen jullie vandaan,
van ver over de akker aangewaaid, vanachter

de dode wilgen, jullie gezichten zwart, gegroefd?
Er zwermt iets boven de mestvaalt, in dit knekelhuis,

een stal vol karkassen. Wasmul in de korf. We zijn
de enigen goed in het vlees, vacuümverpakt.

Die hand. Ze wijst aan wie mans genoeg is om het huis
te verlaten. Hier worden geen dieren meer opgehaald.

